

URADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

4 oct. st. v.

16 oct. st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 40.

ANUL XXIII.

1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Refren metallic.

Destul plecat'am a mea frunte
Și la amici și la dușmani!
Ași vreau dreptatea să i infrunte,
Din vale să ajung pe munte, —
Inse nu pot... nu pot... n'am bani!

Vreau să lucrez fără 'nctare,
Să scriu într'una câțiva ani
Ca să pun lumea 'n admiraire,
S'ajung poetul cel mai mare, —
Dar n'o s'ajung, căci... nu am bani!

Seu să urc cea din urmă treaptă
A vr'unui tron de suverani,
Să fiu cu lumea înțeleptă,
S'ascult dreptatea lor nedreaptă,
Dar cum să urc, — fără de bani!?

Să gust măcar o ți amorul
Care 'l visez de-atâția ani,
Spre cer să-și ia sufletu-mi sborul,
Să-mi potolesc odată dorul, —
Dar... nu se poate fără de bani!

Nici chiar să mor nu-i cu puțință
Căci las copiii mei orfani.
Ah! unde-i vecinica ființă?
Cum să n'ajungi la necredință
Când nu ai bani, când nu ai bani!?

Carol Scrob.

Tudorel.

— Novellă. —

Hiu, hiu, fiuhiu, stai, nerodo stai ce tot be-
hășci, ți-i témă că te-o mănă lupii în sat,
ecăta-me că vin, aibi îngăduială să-mi iau pă-
lăria și un fluer de caval s'auđi indreptându-se
spre creng.

Catrina, fata mamei Stana văduva, își aruncă
iute ieă peste cap, se 'ncinse de jumătate și cu be-
tele tăriși alergă la crepătura gardului, își propti ge-
nunchii în pământ, se uită lung până perdū din ochi
pe Tudorel și pe capra lui, care săriă înainte agă-

țându-se pe mal și rumeğând la muguri de aluni și
de tute tinere.

— U, uu Catrino, stai fa mai tare că te așteptă
lel-ta Bălașca sa 've duceți la sbor, mișcă-te, n'auđi,
ce tot faci pe la gard?

— Tii maică, imi spărseși urechile, ce fac? Ia
culeg rosmarin și crăițe să-mi pun și eu în al sin,
cum face fata nașei Dumitrana.

— Auđi Balășco, o pitcoce ca asta, care n'are
ăncă pasprece ani impliniți.

Hei, hei, mai așteptă fetică, să mai trecă apă
pe gârlă, apoi să te gândești la lucruri cari nu sânt
de nasul teu.

— Aolică, o fi maică, dișe fata dându-și betele
de ispravă peste mijloc și infigându-și florile ce cu-
lese în coșite.

Pleacă la tērg cu Bălașca, inse se vedea bine că
mergea fără tragere de inimă, una că n'avea parale
și acolo erau cordele, lănică de roche pestrițată cu
prădulice și cu turkeaq, cum luase fata nașe, bas-
male cu chenaruri de flori și ea biata nu avea lăscăe
chióră; al doilea că gândurile ei strebăteau, repede
ca fulgerul, treceau printre tufe și se opriau tocmai
în creng lângă Tudorel care eră așă de mândru, așă
de frumos cu pletele lui zulufate, cu chimirul lui
ăl nou in florat cu bumbi galbeni și inzălăt cu cătă-
rămi de alamă ce străluciau ca sórele. Pecat de el
că e sărac de părinți... se ține tótă ȃiua după hai-
manana aia de capră, afurisită leghionă, par că e un
sciau nu se mai deslipeșce de lângă dēnsul, s'am o-
putere i-aș sucii gătul.

— Cui Catrinico leică?

— La nimeni, vorbesc și eu așă lea Bălașco ca
să-mi mai trecă de zăduf, — apoi scoțendu-și bas-
mana din sîn, își șterse nădușala de pe frunte, clipi
din ochi ca să inlătore lacrămile ce stau gata să-i
alunece pe obraji.

— Sporeșce mai repede la paș Catrino și lasă
vorba, că s'o fi incheiat sborul și noi sântem abiă la
jumătatea drumului.

— Hai că merg dar să-ți spun dreptatea că
n'am nici o bucurie; șciu că n'o să-mi cumpăr nimic
dela tērg, mai bine stam locului acasă.

— Bun e Dȃeu, i dișe Bălașca mângăind-o. —
Ii creșce tu și ți-o tērgui ai flăcăi...

Catrina se făcū roșie ca flórea macului; un fior
trecū prin inimă și plecându-și ochii în pământ, scóse
un adănc oftat.

Tudorel stete ce stete cu capra 'n crâng; mai cântă din fluer, mai cioplî o bătă cu cuțitul ce purtă la brău de când își luase chimir, mîncă în silă câțiva dumicați de mămăligă și vr'o doue creștături de pastramă. Inse geaba că-i sta noduri în gât; apoi blăstêmata de capră par că eră brodită. În ziua aceea îl făcuse de colindase tot crângul. Rumeșă mugurii pe ales i se cocotî pe unde nu-ți da în gând: »Mai bine-mi lăsă părinții o vacă, un purcel, o găscă, mei frate, să stea în bătătură, dar nu un jurat de dobitoc ca ăsta care m'a ofticat, mi-a scos sufletul.«

Capra par că înțelese nemulțămirea ce aducea băetului; alăturându-se de dînsul se lăsă pe brânci, începî să-și frece fruntea de genunchii lui Tudorel; el o împingea mînios cu piciorul, dînsa er vîniă lângă el, așa că plictîșindu-l se rădică de jos și porni spre casă; ea par că atîta așteptă, căci pe dată ce vedî pe Tudorel plecând, i apucă înainte.

În acea zi eră silnic, prę semēnă a pustiu, prę nu avea pe nimeni cu cin să mai schimbe o vorbă; muriă de urît. La Stana, par că amuțise toți de nu s'audiă nici cel mai mic sgomot.

Catrina trebuia să iēsă ea să dea tóte lighiōnelor, ce pecatelor că dór nu le va lăsă nemăncate de nimeđi, uite, tóte sînt cu gușa gólă și cu aripile bleojdite de fóme și Tudorel se aplecă și el spre grădele să se uite în curtea Stanei; capra țop după el, începî să behăescă. Cum audi mama Stana, eși în tindă și întrebă pe Tudorel ce vré, ce o pățit de s'a întors așa de vreme din dumbravă?

— Eu, nimic maică Stănicu, dar gândiam să spun Catrinei să dea mîncare orētenielor.

— Ei bată-te să te bată norocul Tudorel, etă ce grije are băiatul nostru.

— Vedi bine că am, că e păcat, ele nu sînt suflete?

Așă sînt, măiculiță, — dar i-oiu spune Catrinei când se va 'ntorce...

— Dar unde a roit-o făr' să-mi spună și mie hoțoica?

— Eca s'a dus la sbor Tudorel; nu-ți dă și ție în gând de mers? Ce bine ar fi, i-ai dice Catrinei că de s'ar întalni cu unchiu-seu, să-i spună să-mi cumpere nițel sînge de noue frați și nițică rădăcină de piper; vreu să plămădesc în rachiul de drojdii, am audît că e bun de purdalnica de durere de care pățimesc la inimă.

Tudorel își infipse fluerul în carēmbul cismei și lăsând pe Stana cu vorba nesfērșită, o luă în fugă spre bulci.

Capra nici vorbă să remănă de tovaraș, fugiă Tudor, fugiă și ea, mergea el paș, se potrivea cu dînsul. Intovărășiți astfel, sosiră lără întărădere și începură a cutreeră tērgul în lung și în lat.

Catrina, intristată umblase din marchitan în marchitan, aninase de gât fel de fel de mărgelē, pusesse în urechi mulțime de cercei, incercase basmele și iminei, trăsese pe nas fum de fleici și de cărnați, inse pocăltită de fóme sta ređemată de o laviță și rodea dintr'un covrig uscat pe care îl dedese Balașca.

*

Drumul eră înțesat de ómeni, sclipiau betele la fiăcai, iele și fotele la fete, er nevestele infolite în maramē, albe ca spuma, inghițiau sub umbrare din țoirile de țuică stând umer la umer cu bărbatii lor ca să nu se ratăcescă prin inbulđelă.

Tudorel își făcu drum printre mulțime, capra huiduită de toți trecea mereu înaintea lui; numai Catrinei i veni suflet când o vedî și inroșindu-se strigă: Tudorel, vine Tudorel lele Balașică.

— Ei și ce-e decă vine, respunse Balașe, — vie sânetos ce e Mesia.

Nu, dar e te uită ce frumos e și ce bine i stă cu chimir; d'apoi pēr așa frumos cine mai are în tot satul? Pēcat inse de el, că din pricina blăstēmătei de capră, stă tótă ziua în pădure ca un ciufurez și eu...

— Catrino, Catrino! strigă Tudorel pe dată ce o vedî, — ce stai așa par că — ești plouată? Hai de te plimbă prin sbor!

— Vin Tudorel, vin, — respunse fata sārind de bucurie. Nu e așa, că te găsim tot aicea, leică Balașe.

— Mai e vorbă, leicuşoră; du-te đeu că eu am ologit de picior, bētrănețe...

Tudorel se depărtă dimpreună cu Catrina; dar vedēnd-o cu ce gând se uită la frumusețele de pe sub corturile negustorilor, înțelese ce ar fi vrut dînsa; băgă mîna în busunar, în chimir, se cătă în pungă; inse nu găsi decăt doi gologani de cinci pe care i trînti mahnit în fundul pungei, căci nu îndrăsnî să-i arate, să dea numai atăta fetei ce iubiă dînsul.

Amēndoi mergeau cuprinși în gânduri fără să schimbe vr'o vorbă, fără să cuteze a 'ntinde mîna la vr'un lucru cu care ei imbiă negustorii.

Ce bine i-ar sta Catrinei cu basmana astă cu cāmp galben pe care i-o 'ntinsese un băiat dela o lipscānie, dar cu rochia astă ca gușa porumbelului. Tii căci n'am bani ce i le-aș mai cumpēră!

În acel timp ea nu se gândiă dór intr'altfel, inse par că avea călușul de gură, pe urmă șcīea, că nici Tudorel nu are de unde să aibă bani apoi, pentru nimic în lume ea nu i-ar fi đis: cumpēră!

Înaintānd, ajunseră la locul unde se vindeau vitele; tóte erau incāligate de slabe; din pricina scumpetei nutrețului. Scóse din iernă numai pelea și osul sātēni, voiau să scape de ele, ca să nu le mai aibă și lor grīea.

Tudorel vedēnd că dela vēndarea unei vaci se umple pumnul de argint; dela o óie podul palmei de gologani printre cari mai lucēsc câțiva lei, strigă: »Vēnd capra!«

Catrina, cum audi nu mai putî de bucurie, nu dór că ghicise ce voeșce el să facă cu banii ce i va luă pe dînsa, dar pentru că de aci înainte, Tudorel va sta continuu acasă, unde ea va putē să-l zărēscă fie măcar și printre impletiturele nuelelor gardului.

— Căt ai cere pe ea, — întrebă un sērb care vēndu-se tótu varđa și sta trintit pe un morman de snopi de praz.

— Ce-mi vei da, — respunse Tudorel, vedēnd că i se prinsese tērgul.

Sērbul intinse băiatului, cinci lei de argint, el se roși de bucurie vedēnd în mână banul lucitor. Îndată și plecă mulțamit până în suflet, că acum putea să indatoreze pe Catrina, să cumpere leacuri mamei Stăniei.

*

Adoua zi Catrina inpodobită cu cercei și cu mărgelē dela bălci, eșise de diminēță, în calea lui Tudorel; de astă dată fata, lăsānd sfiēla la o parte se anină cu brațele de gātul lui, el își plecă fruntea pe obrazul ei, și amēndoi coperiți cu pletele lui zuluțate tresārīră la cea dintēi sārutare, la cele dintēi șópte de iubire, apoi luāndu-se de mână se îndreptară spre pădure.

Mama Stana strigă pe Catrina să cate până să-i piseze buruenele cumpērate de Tudorel; cu mîna la frunte, de pe prispă, se uită cu dor la fiasa cum se perdeea prin deșisul copacilor din pădure, căutānd umbra fagilor....

Poiana Negrii.

(Legendă)

(Incheiere)

Negrea, cum vedu că din ce în ce se adună tot mai mulți Români impregiurul seu, i saltă înima de bucurie și nu mult timp după aceea prinse ai indemnă ca să se rescôle din nou asupra dușmanilor, să se pornescă cât mai de grabă asupra lor și să nu se leșe până nu i-or scôte din țera și i-or alungă peste hotară.

Insufletitoare eră indemnările și sfaturile, ce le dá Negrea cu prilejul acesta Românilor și mulți eră de aceea și părere ca și densus. Inse mai pătrundătoare eră indemnările și sfaturile Negrii.

Șciea ei Români că a se porni așa de grabă in potriua păgânilor e o cutezare foarte mare. Șciea ei și aceea că din pricina Negrii li se trag tôte nenorocirile și neajunsurile și n'ar fi voit bucuroși să sufere și mai mult, decât au suferit până atunci. Dar când audiră pe Neagra rugându-se ș-o vedură lacrimând, care mai nainte eră totdeauna veselă, uitară de nefericiri și neajunsuri, uitară de tôte... De una inse totu-și o rugară: să aștepte până in primăvara următoare, căci atunci, când i rugă ea mai cu stăruință, eră de cătră toamnă.

Nu-i veniră Negrii la socotelă cele ce le audí de astă dată, căci, ea numai decă i-ar fi fost cu putință, ar fi sburat asupra dușmanilor și i-ar fi sorbit intr'o lingură de apă, așa de infuriată și mâniașă eră ea pe densus. Dar ce eră să facă?... Vedu in urmă și ea singură, că tot e mai bine așa cum spun Români. Deci atât ea cât și tatăl seu nu duseră mai mult nimic, ci așteptară cu nerăbdare sosirea primăverii următoare.

In primăvera următoare, fiind acuma cu toții pregătiți de luptă, ca un pohoie ce cu vuet clocoțitor se revarsă de pe înălțimele munților și ale stâncelor la vale, așa se porniră și Români asupra dușmanilor, carii cuprinsese țera până sub pôlele Cărpților.

Și Neagra, pare că nu eră a bună, pe cât de supărată și dusă pe gânduri eră mai nainte, pe atata de veselă și vorbariță se făcu acuma, când vedu că Români s'au pornit la luptă. Și ea fu cea dintei, care se puse și mergea in fruntea mulțimei.

Dar abia apucară Români a se porni la drum, abia apucară a merge vr'o câteva mile, când numai ce aud de-odată glasul Negrii strigând:

— Nu me lăsați, fraților! că m'au mâncat păgâni!

— Ce este?... ce s'a întâmplat? — întrebără mai multe glasuri de-odată și 'n același timp alergară spre densa să vedă ce-i.

Inse Neagra, până ce ajunse Români la densa, căduse de pe cal jos, un șiroiu de sânge incepuse a țîșni din fragedul ei piept, ochii i se pînjenise, graiul i amuțise și nici un cuvânt nu fu in stare a raspunde la întrebările lor.

— Mi-au gătit dușmanii copila! — strigă Negrea, când vedu că fiica sa nu vorbește nemică. Apoi, cuprinđindu-o in brațe și sărutându-o de mai multe ori pe față, prinse a plânge ca un copil.

Neagra, simțind inbrățișările infocate ale tată-ne-seu, se deșteptă din leșinul ce a fost cuprins'a și dîse cu glas lin și tremurător:

— Țertă-me, scumpul și iubitul meu tată, că ți-am făcut atâtea supărări!.. Dorința mea cea mai fierbinte a fost ca nici când și sub nici un preț să nu me instrăinez de țara și neamul meu românesc și decă nu mi-a fost împărțită dela Ddeu să trăiesc

și să fiu un scut apărător neamului meu și mângăiere bătrânețelor dtali, nu e vina mea, ci e vina dușmanilor, carii mi-au curmat dîlele mai înainte de am pute implini dorința... Țr voi, fraților! carii din pricina mea ați suferit atâtea neajunsuri și nefericiri, nu me blastemați, ci aduceți-ve aminte de Neagra, care v'a iubit mai mult decât o soră și care numai pentru dragostea cea mare, ce a avut'o cătră voi, móre acuma... Și de voiți... resbunați-me... ia acolo s'au ascuns dușmanii, carii mi-au repus viața!..

Rostind Neagra cuvintele acestea și arătând cu mâna spre o sehelbe din apropiere inchise pentru totdeauna ochii ei cei fărmeători și-și dete sufletul in brațele iubitului seu părinte.

Negrea, pătruns de intristare și durere, căđu alătura cu fiica sa.

— Să prindem păgâni!.. după densus feciori! — strigă acuma un voinic înalt și spătos, care se afla in nemijlocita apropiere a Negrii și 'n același timp mai mulți inși deteră năvală asupra sehelbei spre care a arătat Neagra.

Negrea, care in urma strigătului acestuia își veni in ori, voi să-i oprască, dar eră prea târziu, căci ei intrase acum in sinul sehelbei.

— Ce cugeți să ncepem acuma, stăpâne! întreba pe Negrea un moșneg alb ca omătul ștergându-și cu măneca cămeșii lacrimile ce-i curgea pe față.

Negrea, in loc de respuns, redică mâinile spre cer și făcu din umere. Mórtea mult iubitei sale fiice i curmase firul vorbeii.

— Decă Ddeu a voit să fie așa, — dîse mai departe moșnegul — eu ași crede că ar fi cu mult mai bine să 'ntorcem înderept de unde am pornit, să dăm tinerei repăusate cea de pe urmă cinste, ș-apoi... bun e Ddeu!.. din multe nevoi și necazuri ne-a seos el până acuma, ne-a scôte și dintr'acesta! Multe litfe sêlbaticice și rele au venit in decurgerea timpului asupra țerii noastre și nu odată i au silit pe Români a petrece cu anii întregi retrași prin crierii munților și cu tôte acestea Români n'a perit, ci cu puteri unite și cu ajutorul lui Ddeu i-au respins Țr și pe dușmani peste hotară. Să fim numai totdeauna uniți și să nădăduim in Ddeu și acesta nu ne va uită nici de astă dată și vom resbună pe Neagra, pe acest suflet drăgălaș și nevino-vat și vom curăți țera de păgâni.

— Da! să dăm repăusatei cinstea cuvenită și apoi să ne pornim asupra dușmanilor! — dîseră și ceialalți Români.

Și cum rostiră cuvintele acestea, îndată alergară mai mulți inși in marginea sehelbei, tăiară vr'o câți-va brădani, făcură dintr'ensii un fel de năsălie, aședară trupul Neagrii pe densa ș-apoi, luându-o și ducându-o schimbiș câte patru feciori, Țr alți doispredece feciori cântând impregiurul ei din bucine și fluere de se resuuă munții, plecară cu toții înderept spre poiana de unde s'au pornit.

Dar Țtă că pe când mulțimea ajunse nu departe de Dorna mai multe glasuri resunătoare se aud strigând in urmă.

Eră glasurile voinicilor, carii s'au fost luat după dușmani.

Mulțimea se oprește locului ca să vedă ce s'a mai întâmplat?

Și când colea ce să vedă?... Eră bătrânul domnitor al păgânilor, tată feciorului omorit de Neagra, pe care voinicii il aducea pe sus.

— A! viperă păgână! tu ești acela, care mi-ai mâncat copila? — strigă Negrea, când dete cu ochii de densus.

— Da!.. eu sunt acela! — răspuse domnitorul păgân. — Înțelegând dela niște oameni de-ai mei, că tu și fiica ta trăiești, și și noapte am căutat doră te pot afla și face ca să guști și tu păharul, care l-am gustat eu, când Neagra a rētezat capul fiului meu. Ș-acuma, după ce mi-am împlinit dorința, poți să faci cu mine ce-ți place, căci sunt în mâinile tale!

— Sfărmați titva șerpelui! — strigară acuma mai mulți Români de odată, auzind inveninătoarele vorbe ale păgânului.

— Nu!... lăsați-l în pace! — dișe Negrea, — căci puternic și drept e Ddeu, acesta i va respălți după faptele sale!

— Nu!... el trebuie să mōră!.. sângele cel nevinovat al Negrii, gelea copiilor după părinții căduți an-primăveră în luptă și nenumăratele nenorociri aduse de dēnsul și de feciorul seu asupra țērii noastre strigă resbunare!

— Ce este?... ce vi s'a întēplat, de v'ați întors așa de grabă înapoi? — s'auđiră acuma mai multe glasuri de femei, cari, înțelegând că bărbații și feciorii lor s'au întors înapoi, li eșiră spre întimpinare ca să vedă de ce s'a întors. Țr când înțeleseră că Neagra e mōrtă prinseră a țipă, a plānge ș-a se indesă care din care s'o vedă.

Domnitorul păgân, vedēnd îngālmăcela escată din pricina femeilor, cugetă că ar fi cel mai bun prilej de scapare. Deci isbind la pământ pe feciorii, ce-i stă în cale, apucă la fugă spre pădurea din apropiere.

Inse n'a fost să fie așa, cum a cugetat el. Nu apucase a alergă vr'o câțiva pași, ș-o săgetă, care sbură în urma lui, îl ajunse și nimerindu-l drept în cefă îl culcă cu fața la pământ.

— Pedēpsa lui Ddeu l-a ajuns mai de grabă de cum am așteptat noi. — Dișe unul din mijlocul mulțimei. — Dar lāsămu-l pe dēnsul în pace să dormă cum ș-a așternut și noi să plecăm mai departe în cotro ne-am îndreptat.

Și rostind cuvintele acestea se porniră cu Neagra mai departe, ducēndu-o ca și mai nainte, cu acea deosebire numai, că pe lângă cei doisprezeci feciori ce cântă din bușine și fluere, se însoțiră încă și douăsprezece fete, carile începură a o bocii. Și tot așa, cântând și jelindu-o, o dusere până ce ajunseră în locul de unde s'au pornit, adecă în poiana unde a petrecut Negrea cu fiica sa înainte de pornire în potriua păgānilor.

După ce sosiră aice, luară vr'o câteva neveste pe Neagra de pe nāsălie, o spālără în undele pāreului, o îmbrăcară ș-o împodobiră cu cele mai frumoșe flori și așa o înmormētară apoi în mijlocul poenii, care de-atunci și până în ziua de astă-đi s'a numit »Poiana Negrii.« Țr pāreul, în care a fost Neagra spēlată și ale cărei unde, din minutul când acēsta s'a spēlat într'ēnsele, din limpedi, cum au fost mai nainte, se făcură negre, că și când și ele ar fi fost pătrunse de jelea cea mare, s'a numit »Neagra.«

Nu mult timp după acēsta întēplare plecară Romānii ēră-și în potriua păgānilor și i-au bătut și i-au alungat peste hotară și numai pe aceia dintre dēnsii i-au cruțat, carii s'au botezat ș-au făgăduit că vor fi oameni pacinici și creștini buni ca și Romānii. Țr după ce Romānii au cuprins ēră-și șesurile Moldōvei și după ce s'au întors cu toții pe la vetrile lor de mai nainte, a venit Negrea și a luat trupul Negrii și l-a îngropat lângă trupul maicii sale. Inse poiana, unde a fost Neagra întēia-și dată îngropată, tot »Poiana Negrii« s'a numit și pāreul, în

care s'a spēlat, tot »Neagra« s'a chemat și tot așa se chiamă el și până în ziua de astăđi.

S. FL. Marian.

Baschii.

(Urmare.)

Suprindere ne cașun(zi aserțiunea, că limba baschică ar avē ceva legatură cu limba finică (din Finland.)

Teritoriul (Spaniei) la început a fost locuit de popore iberice seu baschice, respective finice. Limba baschică — după W. Humboldt — are asemenare cu cea finică. Limba celtică, încă înainte de Romani a trebuit se simță urmările amestecaturēi cu Basquii și Finii; a fost necesar, ca o mulțime de cuvinte baschice și finice să trecă în celtică, încât după pregiurări, a trebuit să se facă dialecte așa cum s'au făcut prin amestecarea Celtilor cu Germanii și cu Slavii (V. Obermüller Deuth. Velt. Wörterb. I 358, 419. II 357)

Resultatul acestor scrutări e, că limba baschică de origine e iberică-atlantică seu africană; că Celtii au influențat asupra ei, încât ađi limba baschică se ține de uu dialect celtic, — și în fine, că limba baschică în multe are asemenare cu limba finică.

(*Dialectele baschice.*) Deși poporul baschic în Spania, după numărul mai mare, abiă ar fi de 650,000 de suflete, limba baschică în Spania se vorbeșce în patru dialecte (Höchner's univ. Lex.); forțe diferite unul de altul, anume: în dialectul: autrigonic, varduic, vasconic și laburtanic; mai bine și mai frumos se vorbeșce baschice în Guipuzcoa anume în Irun, San Sebastian și Ogarzun (Mayer's conv. Lex.

Baschii seu Gascognii în Franția (carii abiă se suie la numărul de 250,000 de suflete); nu vorbesc numai o limbă, ci într'un fel se vorbeșce în Loburdon lângă Bayonne și în altfel în direcțiunea spre Pirenei. (Obermüller.)

Din cele precese vedem, că dialectul laburtanic se pune în Spania și apoi că este dialectul baschic la Laburdon spre Bayonne în Franția; deci urmēză că dialectele încă nu sunt precise.

După ce din unele opuri am dedus, că între limba baschică și acea romānescă există atare asemenare, am căutat prin biblioteci și prin librării gramatice baschice și abiă mi-a succes de a capēta una: Elements de Gramaise basque-dialect souletin par Luis Gēre Bayonne 1873. Astfel gramatica acēsta vorbeșce de un dialect, ce nu s'a amintit în tōte celelalte opuri și se pune în Gascogne, într'o parte a pregiurului »Joulé«; totdeodată după pāreerea lui Gēre e dialectul, care oferēză formele verbale mai bine conservate și mai mult complete.¹

În dialectul Guipuzcoa s'a tradus sânta scriptură. Căpitanul Duvoisin sub conducerea lui Lucian Napoleon Bonaparte a tradus biblia în limba baschică (gascognică) din Franția ce se deosebeșce de aceea spanică, pentru că e mai galliesă (Obermüller.)

¹ Prefat. pag. VI Le. souletin m'a paru Offrir le formes verbales le mieux conservées et les plus complètes. Pag. 3. Dans une partie de la Joule (pays de Mauleon et de Barcus) Mauleon e un cerc (arrondissement) în departamentul Pireneii de jos, cu 75,000 suflete, și e capitala cercului cu 1200 locuitori. Ar fi fost de lipsă ca se spun tōte satele în cari se vorbeșce suletinul — și satele în cari se folosesc alte dialecte. Așă se vede că nici un autor a scrutat dialectele în fața locului.

Un episod din evul de mijloc.

Eu me voi folosi de gramatica și respective de dialectul suletin¹ pentru unele asemănări cu limba românească; mai departe, pentru de a areta elementul curat baschic, adecă ce apare negallisat seu nero-manisat.

(*Limba baschică.*) Acuma se cercetăm pe scurt materialul și gramatica limbei baschice, dar mai întâi de toate pronunțarea.

a) (*Vocalele.*) Limba baschică încă n'are ortografie pozitivă, ca să fie primită de toți; cauza e pentru că sunt mai multe dialecte și pentru că literatura e mică; pentru acésta unii scriu cu semne pe vocale. alții propun regulă pentru intonare și aceștia numai în nominativul plural articulat au semnul A și pe i când e ton nalt respective lung.

A. Litera a are son scurt la capătul cuvântului nearticulat și deosebi după i, p. e. abarca (opincă cu pěr) abaricia (avaritia); a în penultimă de regulă e cu ton lung: abarcă.

E. La început adeseori, în penultima mai totdeauna cu ton lung p. e. egun diuă; ekhi sóre; (ca la noi în: ieri, este iepure); la finea cuvântului cu ton închis; Herodes, abilitate.

I. litera i cu ton scurt, i cu ton lung; când îi stă înainte a seu o, litera i se răspunde, adecă face silabă: p. e. ahaire (aria, cântec); ardanoi (bețiv) ainguru (ânger).

O. Litera o înaintea de consonante și de i, u se răspunde o; p. e. dempora (timp): ardanoi (bețiv) arrazou (națiune) ardou (vin.) Dēcă după o urmăză a, seu e, atunci o are sonul lui u, p. e. anhou (rată, porțiune) aloe (planta aloés.) La noi o trece în oa, p. e. nóa, óie; seu precum scriu unii: dóuă, nóuă; mai departe din dorm, dēcă urmăză a seu e este ó—oa, dórme, se dórmă; seu și u dēcă urmăză i: durmim etc.

U. u se răspunde de regulă ca în Franca, adecă: ü, p. e. arrimü familiar; barrükü stal; după a și după e, inse ca u, adecă a-u, e-u; p. e. arrau (ram) arau (snop) arrideu (perdea); ca la noi în: mâncău, fedeu.

Autorul Gère sonul lui u de regulă îl scrie după franceza cu ou=u, p. e. achouri (mnel) houn (bun) hount (a muri.) După ortografia cu semne, unde ou nu e u, ci u se răspunde, pe u se pune semnul A p. e. roün, unde; seu dēcă tonul cade pe o, atunci acesta capătă semnul ascuțit; p. e. hóula asemene.

E de observat, cumcă u e caracteristic pentru verb în prima persoană singulară și plurală în mai multe timpuri, — deși pentru prima persoană singulară adeseori e: o.

(b) *Consonantele* ch sună ca ș, g totdeauna ca gh; j asemenea lui j=zs; ll=li; nn=nî; ph nu ca f, ci ca p aspirat; tt ca t inmoiat =t; tch=cî; x=ts; y între vocale =î; z ca ce înainte de e și i; ca în Zunge la nemți; ca z la noi înaintea altor vocale. V nu se află în limbă; în locul lui de regulă e b, și uneori p, m. R la început nici odată; se duplică și se pune o vocală înaintea: roza, arroza.

XIII (*Material din limba baschică.*) Voi împăr-

¹ La gramatică e adăugit un vocabular base-frances pag. 261—316; și altul: frances-base pag. 316 etc. Autorul Gère la pag. 260 dîce: Acest vocabular conține multe cuvinte baschice, ce sémnă celor franceze. Aceste vorbe, în partea mai mare sînt aplicate în catichismul seu în »Uscaldunaren guthunae« (guthun=carte, guthunae=carti); doue cărți în mâinile a tuturor Suletinilor. Acele cuvinte trebuie dară se figureze într'un vocabular basc. Dēcă nu am primi decăt aceea, ce a făcut parte limbei primitive, cum am puté constatá acésta? Un vocabular trebuie se deé tóte cuvintele generalminte folosite în epoca, în carea se scrie.

tăși numai cuvinte și pentru ca mai ușor să se pótă face asemenarea cu acele din limba noastră, le voi înșiră după terminațiuni.

a) *terminate în a*: abarca, opinca cu pěr: abisa, avis; aberesca, animal mic (diminutiv); aharra dispută (hîră) ahizpu, sora; aita, tată; ama, mamă; arima, inimă; arroza, rosă; adrezia, adresă; aroldia, generațiune; aboundancia, abundanță.

b) *terminate în e*: abere, animal; acte, acțiune; a halke, rușine; arbole, arbore; bake, pace; — cu deosebire se ne atragă atențiunea la următoarele: autoritate, boronthale (voluntate) caritate, egitate (activitate, din ago lat) eternitate, inihitate; irousitate (bunetate, norocire); jakitate (sciintă, înțelepciune) libertate, majestate, pietate, trinitate etc. Cuvintele aceste la italieni se termină în tà (cadënd te dela capăt) p. e. trinità; la francesi în té (cadënd ta, silaba penultimă) p. e. trinité; la spanioli tóte se schimbă în dad p. e. trinidad. În limba latină se finesc în as (bonitas) dar ablativul îl are în tóte (bonitate); deci terminațiunea în tate se află — dintre tóte limbele romanice — numai la Baschi în Pirenei, și la Români, în Carpați.

În vocabulariul baschic, ce îl am, cuvânt cu terminațiunea: ute, numai berthute=virtute am aflat; la latini virtus (ablat. sing. virtute); la francesi virtu, la spanioli, virtud; deci și în terminațiunea acésta, Baschii se unesc numai cu Români.

Din vocabulariul base sînt și următoarele cuvinte: Absolucione. acuzazione, afetzione, adopzione, ambicione, aplicacione, cofesiune (confesiune), counsulacione, creacione, desesperacione, judicione (judecată) moraditione (maledictio) nacione, obligacione, oracione, pasione, unione. — La spanioli se finesc în cion, — la francesi în tion, la Baschi de regulă în cione, dar vedem multe cu țione; până ce o înaintea de e, sună ca u, deci: maradițiune; la italieni în zione, — la Români, cele populare în ciune, p. e. inchinaciune, aplecaciune, — cele din literatură în: țione p. e. națiune etc. Deci lucru slab e a serie: națiã, direcțiã, confesiã etc.

Cu e se află încă: bekhatore cel ce face păcate; imperadore, împèrat; apoi: colore, dolore, fabore (favóre.)

c) *terminate în i*: acheri vulpe, achuri mnel, argi lumină, vedere; bahi léfã (radecin, pag are) azti, divin

Sînt de interes cele terminate în ari, p. e. aharari hărăitor, certător; chantari, cântător; laborari, lucrător; mahascari culegator de struguri (maha=baca=mag.) Ađi la latini arius. la noi ariu p. e. pècurariu etc. deci la Baschi a cădüt us, respective u.

În oi; p. e. ardanoi bețiv; la noi: vèduvoi, vulpoi (inmoiat din oniu.)

d) *terminate în o*; substantive și adjective: amurio, iubire; bago, fag (b=f); laidorio, lăudăria, lăudă; misterio; muthico fecior; agudo vitéz, bethicrecs etern (vetus); herio mort; tonto puțin înțelept, la noi: tont.

e) *terminate în u*; substantive, adjective comune și tóte adjectivele verbale, adecă: participele trecute seu adjectivele participale; abanzu francese avance, innăntare; abentu decembrie (din adventum); abocatu, avocat; aholku, consiliu; ainguru ânger; aphez-cupu, episcop; apostolu, apostol; arcanjelu, arhangel; azuzculu, unghiã, copită; bekhatu, păcat; cabasturu, căpèstru; capitulu, capitol; casu, cas; celu, ceriu; cenzu, sens; counsellu, consiliu; cusku, scoică; invelitură; frutu, fruct; dizipulu disciplu; dolu lat. dolium, pr. deuil; enthelegu, înțelegere; gatku miță (fr. chat, cotok, g=c); gâztigu pedepsire, (castigo lat.); joku joc; jujamentu fr. jugement; tóte cari se termi-

neză la latini cu entum, la Baschi sînt cu entu : merechementu, merit ; ornamentu, ornament ; salbament, mîntuire ; talentu, talent ; sofrimentu suferelement etc. Khanu cîntec ; khostu, preț ; maiasturu maestru deosebi de lemn ; mallu (maiu de lemn) ; membru, membru ; miraculu, miracul ; mundu (lat. mundus) lume ; pharadusu, paradis ; phasu, paș ; phausu, repaus ; photerexu, puteros, puternic ; phutzu puț (fântână) ; popul, popor : sonu, son.

Adjective : adartu, nodoros ; agortu secat ; aparatu, pus la o parte ; aplicatu, aplicat ; arrobatu răpit ; baketu, împăcat ; bestitu investit, imbrăcat ; destruit, dērimat, stricat ; eurixu ploios ; flaku slab ; mutu mut ; ocupatu, ocupat ; peritu, perit ; salutatu, scăpat ; juratu, jurat ; martirisatu, făcut martir ; la adiectivele verbale, vom mai reveni.

Arau, aparință ; arrau, ram de arbore ; arau snop ; arrazou, rațiune.

Acest u din capăt, e de o insemnătate mare și pentru noi. În punctul acesta ne întâlnim numai cu Baschii ; Italianii și Spaniolii au o, — Francesii arareori u=ü. Colo, între francesi și spanioli, un popor mic are pe u în capătul unor substantive, adjective comune și mai la toate participlele trecute.

f) *terminate in us* ; abaricious avar ; curious, curios ; dolorous doreros ; furious, furios. Aceste la latini se termină în osus ; la francesi și la Baschi a cășut primul s, — la noi s cel din urmă ; la italieni și spanioli în oso.

g) *terminate in consonanță* ; abar sarcină de crengi ; achal scôrță ; adar crengă ; adin etate ; akher țap etc. adret, drept ; ager sêc ; ahal, puternic ; aphał jos ; aphur, puțin ; baratsch lenș incet etc.

La unele terminațiuni voi mai reveni în partea gramaticală, unde voi areta formațiunea și asemănarea lor cu unele din limba noastră.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Paradisul pierdut și reafiat.

Oameni învățați și neînvețați se ostensesc deja de mult cu întrebarea însemnată, că unde a stat paradisul, patria originală a genului omenesc, unde a mușcat Adam din mărul periculos și unde a veghiat la poartă cherubimul cu sabia sa de foc. Velul care zace asupra grădinei Edemului și o ascunde până acuma dinaintea ochilor teologilor scrutaători, cugetă a-l fi rădicat M. Engel în opul său »Deslegarea chestiei paradisului,» apărut în anul trecut 1886. El se încercă a dovedi cu deamăruntul, că lăgănul nostru a stat în oasa Ruhbe, în pustia pietrosă Harra. Și spre acest scop numeră el nu mai puțin decât 39 de mominte, cari să consune cu istoria biblică și să nu lase nimic mai mult de dorit.

Am crede domnului Engel, decă nu l-ar fi combătut un alt învățat american. Trebuie să concedem într'adevăr, că iancheii pricep toate mai bine și întrec pe toți. William F. Warren se numește geniul amintit. El e președintele universității din Boston și se cugetă a fi infalibil în istoria sa.

Chiar la începutul opului său ilustrat ne spune, unde a descoperit, mulțămită crierilor sei pré osteniți, paradisul, și anume la polul nordic ! Ați audiat ! La polul nordic ! Și nu e nici într'o privință glumă, ci el afirmă destul de serios, că acolo a început Adam fără frac și Eva fără turnură a serie istoria nămului omenesc, jucând ei înșiși și primul rol intrînsa.

În precuvîntare autorul joră din capul locului, că opul său nu e nici decît opera unui fantăș și nici nu-l împinge spre această poftă de a se fali cu paradoxe învățate, seu cu notoritate științifică. Cu energie foarte teribilă și cu o conștiinciositate faptic grozavă, se încercă el a descifră pentru totdeauna problema cea mai fermecătoare, care ni stă înaintea ochilor dela crearea lumii.

În partea I a opului său el induce rezultatele colegilor sei, cari a scrutat mai înainte de el tot unghiul pămîntului, căutând edemul, induce rezultatele opintirilor spirituale ale bărbaților teologi, de a localisă edemul după datele conținute în istoria sf. și induce totodată și succesele istoricilor naturali, acărora motive au un caracter mai puțin teologic.

În partea II a opului său, el susține hypotesa sa proprie, că polul nordic a fost reședința edemului, și esplică însușirile, cari trebuie să le fi avut polul acesta înainte de a intra temperatura prezentă, imposibilă pentru îmbrăcămîntea omenilor primi. Apoi luminează afirmarea sa la lumina mai multor felinare științifice.

După afirmarea sa polii pămîntului trebuie să se fi recit mai iute decît regiunile equatoriale și în urma acesta se fi fost pămîntul poliilor mai de timpuriu apt pentru dezvoltare de viață, decît toate celelalte continente din lumea încă jună. El aduce înainte și geografia astronomică, care arată, că lungimea nopții polare nu e așa de lungă, pentru de a opri serios lățirea vietăților organice.

Și pe basa geologiei fisiografice demustră el, că țările cele mai vechi au fost grupate în giurul poliului și au dispărut apoi prin depresiune. Clima se fi fost fermecătoare și flora terțiară să fi fost protegiat genașa tipelor moderne de viață.

Apoi autorul prudent trage cosmologia și geografia mistică în favorul său și ideile Japanesilor, Chineșilor, Arilor, vechilor Perși, Babiloneni, Egipteni și Greci și se încercă a documentă trăsătură după trăsătură, cumcă doctrinele tuturor popoarelor servesc numai spre a susține teoria sa.

În partea V depinge farmecele edemului său polar, zenitul de atunci, negura pămîntului, riul ramificat multiplu, pomul central și prisosul bogăției vegetale și animalice. De aceste aternă el apoi ca fine al opului său originea religiei și civilizației după părerea acestui Solomonel din Boston.

De cetim acesta carte fabulosă, cugetăm a ave înaintea noastră o glumă, seu un fel de Münchhausiadă à la Stefan Tomoviciu și ne amusăm asupra acestor idei și încercări de dovedi bizare, până ce în fine totuși cunoșcem, că bravul American atrage originea noastră dela polul nordic. Bag sēmă il va trimite guvernul statelor unite în aceste regiuni arctice, ca să caute în loc urmele grădinei Edemului, pielea șerpelui seducător, cogile mărului nenorocit, frunzele uscate de smochin și sabia de foc a cherubimului păzitor.

Averchiu Macovei.

Tendința indivișilor de a se dirigiă la drepta seu la stînga.

Este cîtva timp ; într'una din ședințele societății de biologie din Paris, dl Delaunay a făcut o comunicațiune foarte curiosă și interesantă asupra tendinței obișnuite a indivișilor de a se dirigiă la drepta seu la stînga.

Acésta tendință se arată totdeauna când o persoană trece prin o p^ortă, séu pe o scară dublă, întâlnește pe cineva pe un trotuar séu in un pasaj ôre care etc. . . .

Dl Delaunay este condus a crede, ca rasele inferiôre, ce scriu generalminte dela drépta la stânga, se dirigéază mai cu sémă la stânga, decât la drépta. Din contră rasele superiôre se derig obicînuit la drépta Ciceronii au observât, că persônele ce visită monumentele, încep totdeauna prin drépta, chiar când intrarea este la stânga. In bibliotecile publice este totdeauna mai multă lume in alea dréptă, decât in cea stângă. Pe trotuare, in pasajuri, usul vré ca fiecare să ie drépta. Acest us este lămurit basat pe o tendință naturală a majorității. Asemenea este in scările duble cu o rampă in mijloc. In stradele orașelor mari se urmărește generalminte trotuarul din drépta. Dl Delaunay gândește, că acésta tendință de a merge la drépta a trebuit să jôce uu rol in marea emigrațiune a popórelor și in desvoltarea orașelor. Cei vechi se orientau privind inspre miédăđi, aveau apusul la drépta lor. Asemenea orașele mari s'au desvoltat dela răsărit la apus.

Esperimentațiunea confirmă rezultatul observațiunii. Tony Molin a observat, că se indreptéază totdeauna la drépta când cineva se dirigéază cu ochii inchiși inspre un punct. Femeile au mai puțină tendință decât bărbații de a merge la drépta. Ea este la stânga când ea dă brațul bărbatului seu. In reuniunile unde cele doue sexe sânt separate, totdeauna femeile sânt la stânga și bărbații la drépta. Asemenea sânt copiii. băeții sânt la drépta și fetele la stânga. Pe trotuar bărbații iau in drépta lor și femeiele adese in stânga lor. De aci lovituri frecvente. In scările duble femeile iau asemenea la stânga, cu tóte ca ele, știu că este contrar usului.

Copii ce încep a merge, se indreptéază mai in t^ei la stânga până la vrésta de trei séu patru ani, pe urmă se derigéază la drépta. Ceea ce am putut observá in Elveția in asilurile de copii, prevădute de o primblare circulară, in care copiii merg intr'un sens séu in altul. Adulții merg generalminte in drépta lor, din contră b^etrâni au tendință de a merge la stânga. Dl Doutrebande a constatat, la asilul de Ville-Evad, că indiviđii atinși de de demența senilă se primblă in curți avénd totdeauna zidul in stânga lor. Idiôții și imbecilii din acelaș asil se derig mai mult la stânga, decât la drépta. Din contră Maniacii curabili se primblă avénd zidul in drépta.

In reuniunile ce sânt împărțite din punct de vedere al opiniunilor, se forméază o stângă compusă din membri care presidéază la drépta locului ce conduc la birou și o dréptă compusă de acei ce dirigă și merg de preferință la stânga. In tóte parlamentele, in tóte reuniunile științifice, literare etc., neomogene, stânga represintă elementul inaintat și la drépta elementul retrograd.

Dl Delaunay crede, că tendința de a merge la drépta represintă indiviđii avansați in evoluțiune, (rase superiôre, ômeni adulți); cauza este, că la acești indiviđi, lobul frontal stâng, intrece pe cel din drépta. Și pentru acésta nu am decât se citez lucrările dlor Broca și Roque, cari au aratat intr'un mod evident, că lobul stâng este mai greu și mai bogat in substanțe grise, și cu convoluțiunile mai pronunțate decât in cel drept. Se șcie, că la ômenii instruiți regiunea frontală este mai desvoltată la drépta decât la stânga; din contră la indiviđii puțin avansați in evoluțiune (rase inferiôre, femei, b^etrâni etc.) lobul frontal drept intrece pe cel stâng. După Broca predominența lobului stâng este mai mică la femei, copii, decât la bărbați și la adulți. Dl Delaunay a

constatat, că la indiviđii a căror educațiune lasă mult de dorit, regiunea frontală dreptă este mult mai desvoltată, decât cea stângă. De alta parte el a constatat, că la un stângaciu fôrte bine educat, ce se dirigă totdeauna la stânga, fruntea sa este mai desvoltată la drépta, decât la stânga. In fine cei doi lobi sânt egali la persônele ce merg indiferent la drépta séu la stânga.

Alesandru Dinga.

Doine din popor.

De pe Olt.

Nici o bôlă nu-i mai rea,
Neci mai grea ca dragostea,
Ba mai este lingôrea,
Dar lingôre nu-i așá,
De lingôre p^erul pică,
Dar inima nu se strică,
De dragoste p^erul creșce
Și inima se sdrobeșce,
De lingôre jaci pe pat,
Dar de drag umbli turbat.

De urit m^ancá-l'ar focul,
Mi-am făcut fața ca socul;
De urit m^ancál-ar para
Mi-am făcut fața ca c^era.

Copiliția und' te duci?
La gradina cu doi nuci,
Se dau apă la doi junci
Și gura la la doi voinici,
La doi cai moldoveneși
La voinici ardelenesi

Tu m^andruță gură dulce,
Fă-mi cu ochiul când ti-duce
De nu batăr cu g^ena
Să ies după dumniata.

De-aș avé numai un dor
Aș traí mai pe ușor;
Dar am doue doruri grele
Și nu pot traí de ele:
Unui dorul m^andrei mele,
Ce plânge amar cu jele,
Altu-i dorul ț^erii mele.

De n'ai fi m^andro frumósă,
N'ar fi fete m^aniôse;
Dar m^andruța e ca o stea
Fetele n'o pot vedé
Și pe mine pentru ea.

Frunđă verde 'n doue ruptă,
Care f^etă me s^arută
P^an atuncea o iubesc
P^an cu alta me 'ntelnesc.

Mult me muștră maicuța
Să me las de m^andruța;
Maică maiculeana mea
De m^andra nu m'ci lăsá,
P^an maică nu-i numerá
Frunđă de pe noue nuci,
Erba de pe doue lunci.

Culese de:

Corurile noastre vocale.

Toți cei ce asistarăm la adunarea din Oravița a Societății pentru fond de teatru român, ne despărțirăm de acolo cu impresiuni plăcute.

Ne-a încălzit zelul cu care inteligența română din părțile acelea a întimpinat și-a arangiat această adunare culturală; ne-a deobligat ospitalitatea frățescă de care ne bucurarăm câteva zile: dar mai cu seamă ne-au fermecat producțiunile corurilor vocale.

Intrarea lor în oraș a fost o adevărată intrare triumfală: er producțiunile lor pe scenă ne-au făcut o naltă serbătoare artistică.

Poporul dela cörnele plugului și inteligența cu alte deprinderi, au dat mâna, urcând scena, să afirme în fața tufurora talentul rasei noastre.

Priviam și ascultam cu mândrie aceste manifestațiuni culturale: totodată inse ele imi störnau și un fel de părere de reu.

Me dorea, că nu avem încă un repertor mai potrivit pentru aceste coruri: piese croite pentru talia lor, corespunzătoare firei și indeletnicirii lor.

Acuma cea mai mare parte a repertoriului e străină. Nu-i vorbă, sunt frumoșe acele piese, din popor. Ele transpun flăcăii și tetele dela țără în o lume necunoscută, pentru care nu se pot încălzi și pe care nu ni-o pot înfătoșă decât într'un mod stângaci.

Cele mai multe inse din cvartetete străine, cântate de corurile noastre din popor, sunt și pre grele pentru aceste coruri. Astfel de compoziții complicate cer cultură musicală mai innaltă acelor ce voesc a le interpreta. Aptitudinile naturale aici nu ajung.

Tot astfel de nepotrivite sunt pentru corurile noastre din popor și unele lucrări originale. Nu le contestez originalitatea, nici nu voi dice că le lipseșce ritmul românesc, dar accentuez că sunt scrise într'un stil pre măestrit, care reclamă o interpretare de cor artistic, er nu de diletanți, cu atât mai puțin de unul compus din plugari.

Nu voi să dic, că aceste coruri de fel nu sunt în stare să cânte și cvartete mai grele. Sunt între ele câteva capabile d'a executa și d'aceste; dar vorbind în genere, ele au succes mai deplin cu compozițiile ușore.

Inse nimene nici nu pretinde dela ele vr'o musică mai naltă. O doină duiosă, o horă veselă seu un marș vitejesc ne mulțameșce și produce aplause frenetice. Eță ramul ce au să-l cultiveze, fără ca să rătăcescă pe căile spinose ale unei musici intortocate.

Inse ca ele să-și pötă indeplini această sarcină frumoșă, au trebuință de compoziții potrivite. E datoră compositorilor noștri d'a ingriji, ca poporul nostru, care a dat așa frumoșe probe de indeletniciri musicale, să aibă privilegiu a-și desvoltă talentul și a se înfătoșă inaintea lumii cu adevăratul seu idiom.

De odată cu cvartetete pentru popor, trebuie să creăm și un repertor de piese teatrale potrivite gustului și priceperii poporului. De aceste abiă avem câteva. Ba și diletanții noștri din clasa inteligentă due lipsă mare de asemenea lucrări. Trebuie să satisfacem în curând ambele trebuințe.

De aceea ori cine trebuie să salute cu bucurie decisiunea adunării din Oravița a societății pentru fond de teatru român, ca comitetul să vină la adu-

narea din Lugos cu un proiect pentru publicarea unui concurs cu premiu pentru cea mai bună piesă originală.

Remâne ca comitetul și 'n urmă adunarea din Lugos să formuleze concursul acesta amăsurat trebuințelor noastre.

Astfel se va face un pas înainte. După acela vor urmă altele. Incetul cu incetul vom avé un repertor; mic, dar corespunzător pentru noi.

Așă se va face inceputul pentru inființarea institutiunii de »teatru național.«

Iosif Vulcan.

Un episod din evul de mijloc.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 473. —

În romantica Thuringia, lângă castelul de Neuenburg, pe malul riului Unstrut, călătorul vede un agru frumos, care și astăzi se numeșce »agru nobililor.«

Acest pământ are o tradițiune istorică, pe care vom povesti-o pe scurt. În provincia Thuringia a domnit odinioară comitele Ludovic II, carele a fost un tiner sburdalnic și astfel a avut puțină grige de conducerea țării.

Cu privilegiul unei vânători inse densusul rătăci prin păduri și innoptând în coliba unui faur, acesta i descrise starea tristă a țării.

Domnitorul revenindu-și în simțiri, a luat măsuri aspre în contra nobilimei, care ingenunchiă poporul. El merse pân'acolo, încât, după ce despoia pe nobili de tôte drepturile lor, i injugă și ară cu ei un pământ.

Ilustrațiunea din nr. presinte înfătoșeză episodul acesta. Acel pământ se numeșce și astăzi »agru nobililor«.

I. H.

B o n b ó n e.

O dōmnă tineră și foarte elegant îmbrăcată, se află sub o pōrtă pe când plouă foarte tare.

Trece un domn cu o umbră în mână; el se apropie de dōmnă și i dice în modul cel mai galant: — Imi dați voe, dōmnă, să ve ofer jumătate din umbrela mea?

— Oh! cu mare plăcere, dle, dar cu o condițiune.

— Ori-care ar fi această condițiune, dōmnă, sunt gata s'o primesc.

— Cu condițiunea, urmēză dōmna, ca să oferiți cealaltă jumătate soțului meu, care are să vie indată să me ia d'aici.

*

Câteva cugetări:

— Un tiner pōte să otore un trandafir unei june fete? Acesta este o cestiune spinosă.

— Când o femeie își plēcă ochii naintea unui om, acesta n'o face din cauza decenței, ci pentru a vedé decă el are picioarele mari.

— Femeia se ocupă atât de mult de etatea celorlalți încât în general uită p'a ei.

*

Doi amicii, dintre cari unul revenia dintr'o lungă călătorie, se întâlnesc pe stradă.

Bucurie, îmbrățișări, întrebări:

— A! ce s'a făcut Paul cu care ai plecat?

— Cum! nu șcii? . . S'a insurat.

— El, insurat? Ciudat! un om care eră atât de sănătos!

*

Intre filosofi:

— Cât pentru mine, cred in metafizică și că sufletul meu, îndată ce voi muri, va merge in corpul unui dobitoc.

Al doilea filosof, incet:

Pentru asta n'ai trebuință se mori.

*

Un tovarăș nedespărțit al beuterei, mergând pe două cărări, se siliă se intre într'o cărciumă, unde d'abiă isbuti se ajungă până la tejghea, după câteva căderi zdravene.

— Dă-mi o litră de rachiu, ți se el cărciumarului.

— N'am, response acesta. Eși afară! Ai bătut destul, ca un burete.

— Ei! Ei!.. reluă clientul cu demnitate. Poți pré bine se me dai pe ușă afară, dar fără să me insulti.

— Dar nu cumva te-am insultat?

— Da!

— Nici de cum!

— Mi-ai ți se că am bătut ca un burete.

— Ei, da!..

— Ei bine, dobitocule, află că buretele bea nu mai apă; pe când eu...

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. *Statua lui Miron Costin* se va ridică in Iași; pentru acest scop se fac subscrieri la redacțiunea diarului »Liberalul«. — *Statua lui Asachi*, lucrată de sculptorul Georgescu, se află espusă in fotografie la librăria Nicolescu in București. — *Scrîtorul frances Iulian Viand*, invitat de regele și regina României, a petrecut câțva timp la castelul Peleş.

Starea poetului Eminescu nu este tocmai așa critică cum ni o comunică »Curierul Român«, »Liberalul« ne spune, că poetul continuă cu intrebunțarea medicamentelor, prescrie de medici, in urma cărora suferințele i-se alină pe ți se ce merge.

Bustul lui Bolintineanu. Lucrările pentru restaurarea mormântului și bustul poetului Bolintineanu, fiind aproape terminate, comitetul rōgă atât onor. redacțiuni de diare din țără, cât și pe prietini cărora li s'au trimes liste de subscripțiune să binevoiescă ale inapoia cât mai curând posibil, insoțite de sumele, ce s'au putut adună până acuma.

Dictionarul german român de Lazăr Săineanu, aprobat de Ministerul Instrucțiunei publice, a eșit de sub tipar in editura librăriei Socec & Comp. in București. Prețul unui esemplar 6 lei.

Societatea macedo-română „Lumina“ publică concurs pentru următorele patru cărți in dialect macedo-român: Geografia și Aritmetica pentru trebuința școlilor primare. Amēdoue acestea vor fi traduse după cele adoptate pentru usu școlilor primare din canton Vaud (Elveția) dela 1882 încōce, cuprindēnd și adăugirile, de care au trebuință locuitorii din Peninsula-Balcanică. O colecție de versuri originale, urmată de antologia poetilor români dela Carpați. Un romanț asupra evenimentelor din timpul lui Petru și Asan seu din timpul lui Ioniț. Manuscrisele pentru acest concurs se vor trimite comitetului societății înainte de finele lui ianuarie 1888, București Pasagiu-Român. Autorii celor alese vor fi premiați fiecare cu câte un obiect de artă și cinci sute esemplare. Cele-

alte esemplare se vor împărți grătuit elevilor din școlile macedo-române, ca și cartea de alegere a dlui A. Bagav premiata și tipărită de societate.

Diaristio. A apărut la București intēiul numer din »Analele ministerului lucrărilor publice.«

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Dna Aristita Roman-Manolescu* va merge la Roman, spre a da dlui V. A. Urechia concursul seu artistic la o conferință in favorul statuei lui Miron Costin. — *Dra Elena Teodorini* este angagiata pentru stagiunea 1887—88 la teatrul din Lisabona, pe scena căruia va cântă și Patti trecând la America. — *La Iași* stagiunea teatrală se va incepe abiă in luna lui decembre, ceea ce probază, că publicul de acolo nu pré sprigineșce încercările actorilor români.

Teatrul Național din Buoureșci s'a deschis sâmbăta trecută cu »Ovidiu« reformat al dlui V. Alecsandri, fiind de față și autorul. Pentru a pune din nou pe scenă acesta piesă, direcțiunea a cheltuit 10,000 lei. Sînt in ea tablouri și aședări artistice pentru grădinele romane, cari escitară aplausele publicului. Indată după »Ovidiu,« societatea dramatică, spune »Românul,« va incepe o serie de comedii vesele, in cari in cele mai multe, primii comici ai societății sînt fōrte bine. In curēnd se va jucă »Grănicerul« dramă francesă, care va avē mult succes

Feciorul Popli. Noul volum dl dlui Const. Mille, apărut la București, in editura librăriei Ig. Haimann, nu este un roman, după cum il anunțarăm și noi, ci o culegere din novelele sale. După ce il vom primi, vom vorbi mai pe larg despre acest volum, carele prin numele autorului ne stērneșce atențiunea.

La Iași concertele date de profesorii și elevii Conservatorului, sub titlul de »Concerte populare«, vor incepe odată cu seratele societății »Amicilor Bel-lor-Arte.« Concertele se vor esecută sub direcțiunea dlui Th. T. Burada.

CE E NOU?

Știri personale. *Dl dr. Asachi*, care represintă România la congresul medical internațional din Washington, a fost ales secretar al aceluși congres. — *Dl P. Dulfu* este numit profesor de pedagogie la Asilul Elena Dōmna din București. — *Dl Andrei Buza*, pân' acuma subjude, a fost numit de jude cercual in Mezō-Csáth. — *Dl dr. V. Lucaciu* a fost pus erăș in libertate, după o inchisōre de cinci sēptēmâni. — *Dl Ioan Slavici*, după cum aflăm din »Tribuna,« nu se va mută erăș la București, ci va conduce și mai departe diarul numit.

Hymen. *Dl Vasile Sala* invēțator in Vașcău, la 21/3 sept. a. c. ș-a fidanțat de fiitōre soție pe domnișora Iuliana Micula ficia preotului gr. or. Ioan Micula din Poiana, cott. Bihor. — *Dl Alessiu Stăicu*, absolvent de teologie din Blaș, la 9 octombre își va serbă cununia cu dșōra Maria Bunea in Ludoșulmare. — *Dl George Ștefanovici*, comerciant in Brașov, la 2 octombre n. ș-a serbat cununia cu dra Eugenia Comșa, ficia preotului din Covasna.

Societăți de lectură. *Societatea de lectură Samuil Vulcan* a tinerimei studiōse din Beinș s'a constituit pe anul școlar curent, sub conducerea dlui profesor Dumbrava, astfel: notar al ședințelor Nicolae Ștefanovici stud. cl. VIII, notar al corespondințelor Brădean stud. cl. VIII, bibliotecar Ioan Stana stud. cl.

VII, vice-bibliotecar Teodor Roșu stud. cl. VII, casar Ioan Cibenschi stud. cl. VII, controlor Teodor Popescu stud. cl. VII. — *Societatea de lectură »Virtus Romana Rediviva«* a junimei studioase dela gimnasiul superior rom. greco-cath. din Năsăud, începându-și activitatea pe anul școlastic 1887/8 s'a constituit la 20 septembrie sub conducerea dlui profesor dr. Constantin Moisil, in modul următor: Președinte: Aureliu Oltean stud. in cl. VIII gimn., vicepreședinte: Octaviu Popescu stud. in cl. VII gimn., notar: Iosif Sângeorzan stud. in cl. VIII gimn., bibliotecar: Dănilă Malaiu stud. in cl. VIII gimn., cassar: Aureliu Moțoc stud. in cl. VII gimn., controlor: Alesandru Măierean stud. in cl. VII gimn.; redactor al foiei »Musa Someșană« Jacob Făgărășan stud. in cl. VIII gimn.

Școala de fetețe din Sibiu a intrat, precum aflăm din »Tribuna«, in o regretabilă crasă. Atât dl director dr. D. Bărcianu, cât și dșora directriță baronesa Elena Pop ș-au dat demisiunea și comitetul »Asociațiunii« a și primit aceste demisiuni. Rămâne deci, ca direcțiunea institutului să fie incredințată altor persoane. Crisa, după informațiunea diarului »Tribuna«, s'a resoltat, alegându-se director dl Septimiu Albini, ér ca directriță dșora Petrascu.

Congresul higienic in Viena. Luni in 26 sept. st. n. s'a deschis al VI congres internațional de Higienă și demografie la Viena, prin A. S. Archiducele Rudolf. Birourile secțiunilor s'au constituit in prima ședință dela 26 septembrie. Printre președinții secțiunii a patra se găsește și dl dr. Felix, represintantul României la acest congres. Membrii lucrează in patru secțiuni deosebite, ér in fiecare și se edă un buletin despre mersul desbaterilor. In ședința dela 27 septembrie dl dr. Babeș a vorbit despre măsurile ce trebuiesc luate in contra cholerei. Densul s'a pronunțat in contra sistemii doctorului Koch și a esplicat metoda pentru recunoscerea bacilului virgulă. Numărul membrilor s'a urcat deja la 2500 intre cari cei mai celebri corifei ai medicinei intre alții: Virchow (Berlin) Brouardel (Paris) Proust (Paris) Pettenkofer (Bavaria) Trélat (Paris) Spencer Wels (Londra) etc. Pe timpul congresului sunt la ordinea zilei o mulțime de excursiuni și festivități. Mercuri in 28 l. tr. la 8 ore séra toți membrii congresului au fost primiți in numele M. S. Imperatului, de cătră A. S. Archiducele Rudolf in curtea imperială. Dupăce i s'au prezentat Archiducelui, — vr'o 100 din cei mai ilustri savanți, li s'a servit membrilor congresului un strălucit bufet. Dintre Români au luat parte dnii dr. Felix, dr. Colonel Petrescu (București), dr. Teodorescu, dr. Conia (Iasi), dr. Peride, apoi drd Aurel C. Popovici (Banat), drd Eugen Lindwig (Craiova). Tot din incidentul congresului s'a deschis in Viena și o espozitie higienică-demografică. Congresul viitor se va ține la Londra.

Institute de credit. *Victoria*, noul institut de economii și credit, înființat la Arad, in curând își va incepe activitatea. Inprotocolarea firmei s'a făcut joi la 6 octombrie, cu un capital de 100,000 fl. Directorul institutului e dl dr. Nicolae Onciu, președinte dl Dimitrie Bonciu notar public in Arad și coșiliar regesc. — *La Lugos* asemenea se înființază un institut de credit și economii; subscrierile au început să se facă.

Români in armată bulgară. Cetim in »Resboiul« din București: Dl lt.-colonel Duca, intorcându-se pentru câteva zile in capitală unde are un proces, ne arată că in Bulgaria a avut o primire din cele mai cordiale din partea corpului ofițeresc, care in majoritate sunt români. Dsa indată după deschiderea Sobranii, va fi numit comandant al cavaleriei, cu care ocaziune i se va acordă cetățenia bulgară; acesta chiar după dorința principelui Coburg.

Dela școli. *La gimnasiul ort.-orient. din Suceava* s'au inseris la inceputul anului școlastic curent 391 studenți ordinari și 5 privatști. Dintre acești 175 sunt ort.-orient., ér ceialalți de alte confesiuni. După naționalitate 172 sunt Români, la vr'o 141 Ovrei, ér restul de 10 Germani, Poloni și Ruteni. *Școlile din Blaș.* Fôia bisericească și școlastică din Blaș ne spune, că pe anul sc. 1887/8 sunt inscriși la facultatea teologică din Blaș 71 elevi ér la gimnasiul superior de acolo 353 studenți. »In seminarul tinerimii catolice« au fost primiți in anul acesta 80 tineri, dintre cari 5 in fundațiune. Din beneficiul de pâne se împărțesc 182. La școlele primare din Blaș sunt 161 școlari, la »institutul preparandial«, in trei cursuri, 61 elevi.

Un bărbat somnoros. Săptămâna trecută plecă cu calea ferata o jună păreche indată după cununia lor, dela Timișora la Wiesenhal, locuința soțului. Juna căsătorită se despărțea cu lacrimi de părinții ei, pe cari nu eră să-i revadă până in primăvera viitoare. Abiă se puse trenul in mișcare și soțul incepu a căscă din gură, un lucru care nu plăcea de loc soției sale; după câteva minute urmă o nouă căscare și apoi junele căsătorit nu întârzie să adormă. Trenul trecuse deja doue stațiuni, când in fine junele căsătorit se deșteptă din somnul seu, deschidând ochii se uită in giurul lui căutând pretutindenii soția, fără s'o găsească. In locul ei descoperi un bilet prins c'un ac de gămalie pe haina lui, care avea următoarea cuprindere: »Scumpul meu soț, ai dormit atât de bine, că n'am voit să te deștept din somn. Un bărbat care pôte dormi atât de bine in ziua cununiei sale, merită a se bucură de dulceta somnului seu neturburat de nimeni și mai puțin de soția lui. Adio! Iti urez visuri plăcute!« Jună dōmnă părăsise trenul la Merzydor și se întorse in casa părintească, declarând că nici o putere omenescă n'o pôte induplecă să trăească cu un om atât de somnoros.

Le journal des Ennuyées. (Diarul femeilor căroră li se urește). — Acesta este titlul primului număr al unui diar autografiat, apărut la Constantinapole in ziua de anul nou al otomanilor, 1365, care corespunde cu 7-19 septembrie 1887 al erei noastre, diarul este scris in cea mai mare parte in limba franceasă. Ca editor, redactor respunđător, desenator și tipograf figurează pseudonimul: »Le Ennuyées.« Dar cine se ascunde sub acest pseudonim? Cine sunt acele persoane cari li se urește? Musa care a »inspirat« această nouă publicațiune literară, este de secs bărbătesc, este uritul. Dōmnele haremului marelui Pa-dișah li s'a urit de mōrte de când Sultanul poprise intrarea diarelor umoristice in palatul dōmnelor sale și cadănele, nevoind a fi lipsite de plăcuta lor distrațiune, au hotărit a implini lacuna prin activitatea lor pe domeniul literar și artistic, căci »Le journal des Ennuyées« este și ilustrat și desenurile sunt executate in maniera lui Grévin, lui Mars și repositului Léonce Petit. Politica este desăvērșit esclusă, dar batjocorirea escentricităților și nebuniilor modei ocupă un loc insemnat in diar. Mai multe articole, mai cu sēmă cele semnate cu »Niniche«, sunt d'un mare sarcasm. Dorim succes acestei publicațiuni nouă, dar nu putem ascunde temerea noastră, că sarcasmul dōmnei »Niniche« va avea de rezultat poprirea diarului și că »Les Ennuyées« vor fi condamnate a continua să mōră de urit.

Șoiri scurte. *Monumentul lui Deák* in Budapesta s'a desvilit in 29 septembrie, cu mare pompă, fiind de față regele, ministrii, membrii corpurilor legiuitoare și un public numeros. — *Șihul Persiei* va face la érnă o călătorie prin Europa, cu care ocaziune va trece și prin București, făcând vizită regelui și reginei. — *Ministerul de interne* a provēdut cu clausula de apro-

bare statutele »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorei.«

Neorolôge. *Iacob Mureșan*, profesor și director în retragere al gimnasiului r. c. din Brașov, aprôpe jumătate de secol colaborator și redactor al »Gazetei Transilvaniei,« distinsul publicist român, a încetat din viață la Brașov, la finele lunii trecute, în etate de 75 ani. În etern amintirea lui! → *George Scheletî*, autorul mai multor piese musicale române, a încetat din viață la Iași, în 14/26 septembrie, în etate de 53 ani. → *Iovan Bocoș*, medic cercual în M. Ludoș, a murit la 26 septembrie, în etate de 42 ani. — *Corneliu Chișerean*, student în Blaș, a murit acolo la 21 septembrie. — *Teresia v. d. Csoma*, sócra dlui Alesandru Boșătel, a repausat la 3 octombrie în etate de 82 ani.

Felurimi.

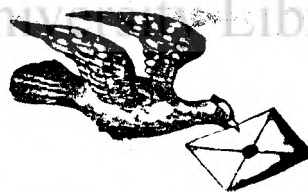
Un curios matematic. Este destul de cunoscută tradiția, că inventatorul jocului de șah a cerut dela un monarh al Orientului, ca recompensă pentru invențiune atâta grâu, cât s'a adună, decă se va pune pe locul întâi o bôbă, pe locul 2-lea două bôbe, pe locul 3-lea 4 bôbe și așa mai nainte. Adecă patratul lor. Monarhul riđend în destul de originala cerere, după el atât de moderată, ordonă imediat a-i da numerul grăunțelor de grâu. Dar spre mirarea tuturor, nu după mult timp esecutorii fură nevoiți a declară monarhului, că în tôte pământurile lui nu se găseșce, nu s'a găsit înainte și pôte nici odată nu se va găsi aceea cantitate a grăunțelor de grâu, pe care trebuie să le capete caraghiosul inventator, pentru că suma căutată va da numerul de: 18,446,757,000,000,000,000, grăunțe seu tone 710,578,447,463, seu numerând încănerea fiecărui vagon de 11 tone, vom avea numerul de: 645,980,400,742 vagóne. Numerând lungimea fiecărui vagon cu șpaciul până la altul de 4 stinjeni, vom avea un șir de vagóne egal cu: 26,220,818,080 stánjeni. Numerul lungimea globului impregiur de 35.000 chilometre aprocsimativ, vom găsi, că șirul vagónelor vor încápe pe o linie, care va incungiurá globul de: 1.496 de ori.

Iuțela. Écă órecare amenunte curioșe asupra iuțelei. Cea mai mare iuțelă ce pôte dobândi omul, este a bombei asvêrlită d'un tun de calibru mare; ea ar străbate 500 metri într'o secundă, pe când un tren rápede de drum de fer ar face, în același timp 20 până la 25 metri. Ogarul și calul de alergări merg tot atât de iute ca un tren direct: porumbeii călători străbat 80 metri pe secundă, vulturul 32, ceea ce face 140 până la 145 kilometri pe oră. Acéstă iuțelă nu e nimic în comparațiune cu a astrelor. Pământul percurge, în ocolul lui în giurul sórelui, 30,450 metri pe secundă. Un obus ar întrebuiți 61 ani, un tren rápede 1.200 ani pentru a sevêrși ocolul pe care-l face pământul într'un an. Iuțela planetelor, la rândul ei, nu e nimic în comparațiune cu a luminii și a electricității. Pentru a străbate distanța între cer și pământ, o planetă ar pune 38 zile, un obus 9 ani și jumătate, un tren direct 190 ani, pe când lumina întrebuițeză 8 minute și electricitatea 5 minute și un pătrar. Acéstă rápeditiune n'o are decât schinteia electrică; fluidul ce se întrebuițeză de obicei la telegraf nu e atât de rápede și iuțela lui depinde mai cu sémă de grosimea firului conductor. C'un fir de patru milimetre, acel fluid percurge 100,000 metri pe secundă, cu un fir de aramă, de 2 milimetri și jumătate, 180,000 metri, pe rînd schinteia ar fi parcurs, în același timp, 465,000 metri.

Vinuri care miróse a dógă. Vinurile pot căpéta un miros neplăcut din cauza muceđelii ce se face pe dógele buților când sînt góle. Se pôte face să trecă acest gust reu prin urmátóarele mijlóce: 1) Schimbând vinul într'un alt vas curat și fără nici un cusur. 2) Să se pună apoi în vin ca 1 ocă unt-de-lemn de cel mai bun pentru 20 vedre vin. Unturile esențiale cari se află în vin și i dá mirosul seu se amestecă cu unt-de-lemnul pus; unt-de-lemnul ușure pluteșce și se pôte fórte lesne stränge. Decă gustul cel reu n'a trecut de tot, se repetă din nou amestecarea cu o altă litră de unt-de-lemn; unt-de-lemnul nu se strică, se pôte întrebuiți pentru uns, ars ori alt-ceva. Când vinul ș-a venit cu totul în fire trebuie tras ér într'alt butoiu curat și afumat cu pu-ciósă.

Fenomenele rudeniei. Căsătorile aduc adesea schimbări fórte ciudate în ordinea de rudenie a familiilor. Un locuitor din New-York, căsătorit acum doi ani, scrie unui prieten al seu: »M'am căsătorit c'o vêduvă care locuía cu nora ei; după cât-va timp, tatăl meu s'a căsătorit cu nora soției mele. Soția mea a devenit ast-fel sócra și'n același timp nora tatălui meu. Nora soției mele este acum sócra mea și sînt sócrul sócrei mele. Sócra mea, care este nora soției mele, a născut un băiat. Acest băiat este fratele meu, căci este copilul tatălui meu ș-al sócrei mele; dar fiind asemenea și fiul nororei soției mele, soția mea este bunica ei, și eu sînt bunicul fratelui meu. »Nu este așa că-și perde cine-va capul!«

Poșta Redacțiunii.

A. A. Apă de iântână.
Dlui V. O. Cealaltă nu s'a putut corege, căci manuscrisul nu mai e la îndemână.
Dnei M. P. Cu cea mai mare plăcere.
Drei G. P. Decă nu putem să realizăm tôte dorințele noastre, cauza este că abonamentele nu

ni se plătesc regulat înainte.

Indreptare. În nr. 38 al foii noastre, în novela »Prăf și cenușă« s'a strecurat o greșelă de tipar ce schimbă înțelesul și anume: pe pagina 447, în șirul 9 din jos, în loc de »s'a intrerupt prin ea și prin el« să se cetescă »s'a intrerupt prin ea și nu prin el.«

Călindarul săptămânei.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminea 2 Ev. dela Luca c. 6. gl. 2, a invierii 8.		
Duminea	4 Mart. Ieroteu	16 Gallu
Luni	5 Mart. Haritina	17 Hedwig
Marti	6 † Ap. Toma	18 Luca Ev.
Mercuri	7 M. M. Sergie și Vach.	19 Ferdinand
Joi	8 Cuv. Pelagia	20 Wendelin
Vineri	9 Ap. Iacob	21 Alice și Urs
Sâmbătă	10 Mart. Eulampie	22 Cordula

Trelluniul oct.—dec. începe cu numerul acesta. Cei ce nu ș-au achitat încă abonamentele și cei ce doresc să aibă fóia noastră și în viitor sînt rugați a-și achită datoria în curênd.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Húgel Otto în Oradea-mare.